

Vi har seks forskjellige rom her. Med utgangspunkt da i forhold til ulike typer sansestimulering. Eh ... rommene er, de seks rommene er jo selvbetjente i utgangspunktet. Og de som kommer det er enten spesialpedagoger, terapeuter og hva det måtte være i forhold til de som følger de funksjonshemmede. Også bruker de det ut fra det de skal, ikke sant. Her i forhold til sansestimulering, i forhold til en som er ... ja, synshemmet da, så bruker de for eksempel fiberoptiske tråder. Og i forhold til noen som har problemer med noe som er taktil, så bruker man andre ting. Sånn at her er det opp til de som da kommer, hva de vil bruke rommene til.

Også hadde vi da en kunstner som dere ser ... dere er jo av dette kaliberet, haha. Vi ville ha da til hvert av rommene, for når vi begynte her så var det bare hvite vegger ... grusomt sterilt ... rene sykehuskorridoren. Så vi ville ha da i forhold til det da noe som på en måte kunne visualisere hvert av rommene, hva som var på innsiden. Sånn at ... vi har mye barn her. Vi har 70% barn og unge som er brukere.

Kan du forklare hva et snoezelen-miljø er?

Snoezelen er egentlig et nederlandsk konsept. Det er sammensatt av to nederlandske ord, snuffelen og doezelen. Det er å snuse og døse, betyr det på nederlandsk. Altså å snuse, det er altså å forske ut ting, prøve ut ting, ikke sant. Døse er den avslappningsdelen i det, du sover ikke, men på en måte skal slappe av. Vi kaller det sanseavdelig her da, for det er det det går på, sansene.

Hva er formålet med sanserommene?

Ja ... formålet er ... eh ... litt avhengig av hvem du er. Dette er en sanseavdelig som er tilpasset de aller fleste funksjonshemmede. Eh ... enten så er det det i forhold til for eksempel autister, folk som er veldig urolig, psykiatri for eksempel. Altså dette her for å dempe ned, altså det døse-konseptet, ikke sant. Eller eventuelt å vekke da ... eh ... nyskjerrighet, å utforske type sanser. Taktil stimulering. Dere kjenner jo til begrepet taktil stimulering, ikke sant. Dette her med å kjenne på type overflater. Eller eventuelt i forhold til synsstimulering og lyd.

Har dere en spesiell type utdanning?

Det er ingen utdanning, direkte. Altså du kan ikke ta bachelor i sansestimulering for eksempel. Det er ikke noe sånt. Men det baserer seg på noe av det dere har, altså fargelære. Altså hvordan farger påvirker oss. Dette her med, mye av det som dere holder på med ... arkitekturpsykologi, som dere kjenner til, ikke sant. Hvordan påvirker rom oss i den sammenhengen ... det er jo en del av det. Også er det i tillegg til det da dette med bruk av ulike typer ... holdt på å si ... inventar og utstyr da, for å bruke det uttrykket som en fellesbetegnelse. Og det er tilsammen dette som blir denne snoezelen. Det er jo Nederland som er det store landet i Europa og som har jobbet lengst med det. De har holdt på i ca. 20 års tid.

Hvilke typer mennesker er det som besøker sanserom i Porsgrunn? Og hva er anledningen til at de tar turen?

Alle kan komme, men det er spesielt tilrettelagt for funksjonshemmede. Så vi nekter ingen å leie, så du må gjerne komme og leie det. Men du får ikke leie det til bursdagen din, for å herje og leke og alt det der. Men skal du ha en opplevelse, ja. Det er mange familier som har vært her i helgene for eksempel. Også er det sånn at mange av de som kommer her, de er jo også ikke bare på skole eller i terapeutisk sammenheng, men også sammen med foreldre for eksempel. Eh ... veldig mange besteforeldre som tar med seg barnebarnet sitt som trenger litt ekstra stimuli for eksempel. Å da kunne gjøre et opplegg her sammen med ungen, i forhold til det å være her på en lørdag eller søndag. Spesielt nå som det ikke er skiføre, eller noen ting liksom. En lørdag eller søndag med dårlig vær? Jo, da kan du jo gå på kino, men hvis ikke vedkommende kan ha glede av kino ... så går du her i forhold til et sånt rekreasjonsopplegg.

Opplever du at rommene fremkaller ønsket reaksjoner hos de besøkende og på hvilken måte?

Jajaja! Ja, altså har du med deg en autist, ikke sant, som vi snakket om, så vet du at da kan du prøve med det rødt. Men så er det noen som ikke vil være i det rødt, så da må du prøve andre muligheter da. Men så vi har noen sånne typer ... skal vi si, fellesnevner, gjerne. Og da begynne med det, også blir det da opp til den enkelte hvordan de jobber ... i forhold til hva det er man skal stimulere til.

Hvilke tilbakemeldinger får dere fra besøkende som har vært her?

Vi åpnet i 2003 ... og vi har fremdeles de samme brukerne. Ja, og de kommer hver uke. Det er jo ... her er det ... ja, du må ned til Arendal eller så må du til Bærum. De begynte jo i forhold ... for de var jo gamle HVPU-institusjonen i Akershus ... eh ... de begynte jo med dette her, men så har de blitt mer og mer pesa i forhold til økonomi så nå er det jo mye mer barnebursdager enn det er rettet mot terapeutisk behandling, for de har blitt kjørt veldig på at de må skaffe inntekter. Vi hadde jo en del i begynnelsen ... folk som ville ha klassefester, bursdager eller sånt noe opplegg her, men det er ikke snakk om. Dette er et terapeutisk opplegg i forhold til funksjonshemmede.

Sort rom

Skal vi gå inn på det sorte rommet da? Hvis dere tør? Haha. Dette her er jo da rommet i forhold til synsstimulering ... synssansen. Hvert av rommene er jo da laget for at man skal kunne se på hvilke muligheter som er, i forhold til da de ulike sansene.

Hvilken funksjon har dette rommet?

Jobber du da i forhold til synssansen eller taktilsansen, som da dette rommet er laget for. Eh ... dere kjenner til fiberoptikk, ikke sant. De fleste assosierer det med data, men det er også mulig å bruke som lysleder. Og det skifter jo farge. Men dette er jo viktig i forhold til hvis man skal stimulere synssansen.

Hvilken virkning tror du dette rommet har på menneskers psykiske helse?

Eh ... autister synes dette her er veldig spennende for eksempel å drive å jobbe med. Og noen som er født teknisk blind ... at man da er født med at det er noe galt i forhold til synssansen. Det er noe teknisk feil, ja. En del er da født tilsynelatende blinde, men hvor øyet er i stand til å se, men hvor forbindelsen mellom øyet og nervebanen ikke har gått sånn som det skulle. Og det vil si at man har øyne som kan se, men hjernen har ikke oppdaget at man har øyne som kan se, ja. Og hva gjør man da? Jo, da må man prøve å stimulere øyet, sånn at det kan sende så sterke signaler til hjernen at man da gjenoppdager sånne tapte nervebaner. Så her ... dette skal da brukes i forhold til å teste ut om man da, når man da er blind, tilsynelatende, er i den situasjonen da, om man heldigvis da kan oppøve en synssans. Så jeg var sammen med en vernepleier her, hun hadde en 35

år gammel mann på institusjonen og dem oppdaget dette hos han. Så han hadde da vært blind tilsynelatende da i 35 år også hadde de oppdaget det, prøvd det ut og han hadde respondert på dette her, ikke sant. Også gradvis oppøvd ... altså gjenvunnet, for å bruke det uttrykket, synssansen. Ikke sånn som vi ser, med farger og alt det der, men en sånn skyggesynet for å kunne orientere seg i et rom. Det er jo fantastisk i den sammenheng! Fluoriserende tråder er også en del av dette.

Hvilken virkning tror du dette rommet har på mennesker fysiske helse?

Bak her ... det her er blacklight. Her kan man da bruke hvite hansker. For eksempel i forhold til finmotorisk aktivitet. Har man en hånd som ikke fungerer sånn den skal, hvordan skal man klare å trene opp den? Hvordan skal du da få, på en måte, fokus på finmotorikk som det heter. Jo, da kan du tre på en hvit hanske også har du den under blacklightet, for da vil hånden din bli veldig synlig. Også kan du da for eksempel jobbe med fluoriserende tusj, for da nettopp å kunne stimulere til da bevegelse og å kunne bruke hånden din. Så det er den måten å jobbe på, i forhold til finmotorisk aktivitet. På veggen bak her har vi bare noen sånne materialer. Så hvis vi slukker lyset her nå, så må dere da kun bruke denne taktilsansen deres for å bli bevisst på da overflater og teksturer. Hvordan kjennes på en måte dette her ut ... hvis dere tar på parykken, eller kosten, eller sandpapiret, eller hva det måtte være så er det da ulike type overflater. Det å da bli bevisst på, hva er det jeg tar på, i forhold til dette med de som har et behov for å stimulere taktilsansen, så er dette en måte å gjøre det på.

Gult rom

Snoezelen-konseptet er jo det å stimulere sanser i forhold til ulike apparater, men også i forhold til bruk av farger. Dere er nå i et gult rom ... det har dere nok registrert, haha.

Hvilken funksjon har dette rommet?

Og hva er spesielt når vi går inn på fargelære? Som klasserom da, de burde være gule, fordi det vekker opp, ikke sant. En oppvåknet affekt. Det som er viktig, altså i forhold til dette gulet, er jo i forhold til psykiatri når vi driver og jobber med den målgruppen. Gult frembringer angstanfall for eksempel. Så noen vil komme inn her og si ... ” nei, dette her var ... nei, her vil jeg ikke være. Jeg kjenner liksom at dette her var ikke riktig for meg. ”

Så gult er da en av de sterkeste fargene, i forhold til bruk av farger. Sånn at man må være bevisst med tanke på bruk av gult, når dere skal tilrettelegge for hva det nå måtte være. Gult kan være oppvåkning ja, men det kan også skape ubehag. Så det er en god farge i en pedagogisk setting, men kanskje ikke i en psykiatrisk setting.

Hva ønsker dere å oppnå med de romlige og visuelle virkemidlene?

Her har vi også, ja ... paletto. Her er det altså ulike type lyder, så man tar på og gjetter på lyd, ikke sant. Og det er det som er utgangspunktet her da. Så man kan bruke det på mange forskjellige måter da, i den sammenhengen.

Informanten setter på musikk og en av observatørene får beskjed om å legge seg ned på en gul lydboks.

Dette er jo da en lydboks. Under her så ligger det da magnethøytalere, for å få den forsterka lydeffekten over i bevegelse. Og hvem er det som har glede av den da? Døve, ja. Og hvordan hører man når man er døv da? Via taktilsansen, eller ja, huden er det største taktilapparatet man har. Når man ikke hører, så hører man heller ikke sin egen stemme og de lyder som man lager. Man har jo stemmebånd, og man har kraft nok, for å si det sånn. Ofte så er det også veldig høye lyder som man kommer med, som man ikke er bevisst på. Altså, hvordan bli bevisst på bruk av stemmen? Da bruker man dette. Da kobler vi til en mikrofon, også er det da at man snakker til kroppen din også får du på måte en bevissthet på bruk av stemmen din gjennom denne lydboksen. Og det er jo det som er noe av det store her, at du da har en mulighet for å nettopp kunne oppøve denne muligheten for å bli bevisst sansene sine ved andre sanser. Ved at man ikke hører, så kan man da kompensere med taktilsans og høre gjennom kroppen.

Hvilken virkning tror du dette rommet har på mennesker fysiske helse?

Keyboardet er jo da en liten datamaskin med toner. Så det som er hele hensikten her, det er jo da i forhold til bevegelse. Denne ble egentlig utviklet for dansere ... det var en engelsk mann, en ballettdanser, som hadde lyst til å omforme dans til musikk. Altså hvordan kunne man på en måte skape musikk gjennom dans. Hensikten er jo da nettopp å gi da ulike typer ... ja, bevegelseshemmede mulighet for bevegelse. For eksempel da, CP-hånden, ikke sant. Også har du lyst til å spille piano. Så med denne kan man spille, uten

da å ha motorikken. Og det er noe av utgangspunktet. Så dette er da en type å arbeide med ulike type sansestimuleringer, hvor man bruker en sans for å oppøve en annen type sans, ikke sant. Stimulere til fysisk aktivitet, gjennom da lyd, hørsel og musikk eksempelvis.

Grønt rom

Hvilken funksjon har dette rommet?

Hensikten er jo da ulike rom, ulike type muligheter. Dette her er jo da selvfølgelig et veldig populært rom, som dere sikkert ser. Det er jo dette her i forhold til motorisk aktivitet, fysisk aktivitet, stimulere til lek og er man redd for å være i vann så kan man svømme i et badebasseng, ikke sant, mye av dette her. Og også koordinering. Grønt er jo også da en veldig fin farge for veldig mange. Det er jo ... holdt på å si, det er mange som synes det er en ... det er jo jungel, det er grønt, det er litt sånn frisk, det er godt. Man har gode assosiasjoner. Også vet vi jo ... hva er det som er over utgangsdørene? Fargen på skiltet ... den er grønn, ja. Tilbake til villdyret, ikke sant. Vi søker inn i skogen. Tilflukt inni det grønne.

Hvilken virkning tror du dette rommet har på mennesker fysiske helse?

Altså det å fylle opp denne kurven med baller for eksempel. Vi snakker om sansene, hvordan få sansene til å samarbeide. Det er det vi snakker om nå. Du ser i forhold til hva det er også skal du gripe også skal du prøve å få den kastarmen sånn at den akkurat treffer, ikke sant. Så her er det masse koordinering i forhold til å få alt dette på plass. Så dette er jo en måte å trene opp ... kastarmen sier man vel om håndball, ikke sant. Så det er en av mange muligheter man har i forhold til det.

Midt i rommet henger det en køyе med en mengde baller oppi. Informanten ber en av observatørene om å legge seg i køyen.

Hele hensikten er at man skal legge seg oppi her, sammen med ballene. Hva er det nå som hun er utsatt for i forhold til sansestimulering? Det er taktilsansen, ikke sant. Man får lett trykkstimulering, nesten ... ja, ikke helt massasje, for det er jo ingen bevegelse sånn sett. Men det er trykkstimulering, beroligende stimulering i utgangspunktet. Og det er to måter

vi kan, i forhold til sansene våre, da enten stimulere til aktivitet eller vi kan prøve å dempe ned sansen, ikke sant, for å berolige.

Informanten begynner sakte med sikkert å vugge på køyen, i flere forskjellige retninger.

Hva er det som skjer nå? Hun får nå en taktil stimulering, det har vi blitt enige om. Denne trykkstimuleringen på kroppen. Og i tillegg, hvilken sans er det som nå begynner å bli stimulert? Det er døsende, ikke sant. Du blir rolig. Det er bare avslappende og godt. Og du kan bare helt roe deg ned for videre aktivitet. Så dette her er på en måte en måte ... i forhold til uro, i forhold til psykiatri, i forhold til en del forskjellige ting, nettopp å få de som da er urolige til å bli mere rolige og slappe av i denne sammenhengen.

Rødt rom

Rødt, er ved siden av det gule en veldig sterk farge. Det står for kjærlighet, sinne, opphisselse. Det er en farge som mange synes er veldig ålreit, mens andre ikke synes den er noe grei. Det er igjen, ikke sant, veldig individuelt.

Hvilken funksjon har dette rommet?

Her et rom som vi da har ... i forhold til taktil stimulering. Dere to kan jo ta også legge dere oppi den senga her ... også kan jeg forklare litt mer.

Informanten setter på musikk og ber to av de observerende om å legge seg i en seng, plassert midt i rommet. Observantene får også en kuledyne over seg.

Eh ... det vi har her det er, som dere registrerte, en vannseng. De er jo nå, stort sett, ikke i produksjon lenger på grunn av strømutgiftene det koster å fyre opp ... det er vel 2000 liter vann. Så det er vel omtrent ingen som har vannseng lenger ... dessverre ... for de er jo utrolig behagelige. Hva er det som ... når dere ligger sånn som dere gjør nå. Hva er det på en måte denne dynen gjør? Det blir nesten som når hun lå i den ballkøya på det grønne rommet, ikke sant. Bare at nå får dere det over dere. Dette er da en kuledyne som det heter ... det er ikke fjær, det er baller ... som er sydd sammen i et nett. Dette gjør nå at dere får en veldig sånn kroppsbevissthet. Har dere den over hele kroppen, så blir man på en måte

omslynget og man blir veldig kroppsbevisste. Og for mange da å ha en bevissthet til kroppen sin, er jo veldig viktig.

Hvilken virkning tror du dette rommet har på mennesker psykiske helse?

En del som er da i forhold til psykiatrien, som er redd ... i forhold til vrangforestillinger om at kroppen svever, flyter ut altså ... her blir man på en måte veldig bevisst på kroppen sin for at man kjenner hele tiden denne trykkstimuleringen. Det er viktig i den sammenhengen. Også i tillegg, så har dere jo vannseng og det gjør jo at dere ligger veldig greit. Så dere får på en måte varme og stimulering da gjennom denne kuledyna ... i forhold til taktilsansen. Også i tillegg da, så har dere fargen. Rødt, på en måte som mange synes er en ålreit og god farge. Også har dere en musikk, som er avslappende og som bare går i bakgrunnen. Eh ... vi ber jo alle som kommer om å ta med musikk, hvis de vil ha noe spesiell musikk i forhold til hva de selv liker.

Hvilken virkning tror du dette rommet har på mennesker fysiske helse?

Dette er jo også veldig ålreit i forhold til autister, vandrere. De bare går og går, ikke sant. Og det er jo sånt som vi synes er veldig deilig etter en dag på skole eller jobb, så synes vi det er godt å kunne legge beina høyt på sofaen og slappe av. Nå skal jeg på en måte bare kjenne hvor godt det er å roe ned. Den evnen har ikke en del autister for de er ikke kroppsbevisste nok i forhold til det å kjenne at kroppen er utslitt. Og det på en måte å få kjennskap til hvordan kroppen har det er viktig. Og dermed så blir denne sengen, dette rommet også brukt i forhold til vandrere autister fordi dette vil gi kroppsbevisstheten og at de kan få roe seg ned. Gjennom dette stimuleringsopplegget her så kan du få de til å faktisk ligge en halvtimes tid, tre kvarter uten å begynne å bevege seg. Og dere kan jo selv tenke dere hvis dere måtte bevege dere hele tiden, ikke være avslappet, hvordan kroppen ville bli da ... du blir relativt sliten. Så det er rett og slett et hjelpemiddel for å kunne roe ned for den type opplegg.

Blått rom

Hvilken funksjon har dette rommet?

Det virker litt kjøligere her, ikke sant. Og hvorfor det? Inne i det røde rommet fikk dere 20% høyere puls, på grunn av rødfargen. Blått er jo da ... snakker vi om, det er en kjølig

farge, ikke sant. Så fra rød til blått så merker man med en gang at ... åh, her var det svalt, kjølig, litt sånn, men allikevel godt nok. Men der inne, pulsen vil øke med 20%. Sånn at ... vær bevisst med det når dere skal drive og jobbe med farger. Eh ... rødt er da en veldig sterk farge, sånn at en skal være klar på det. Så det. Å ... her er vi i det blå rommet. Og hva er det som er spesielt med blått da? Blått er en veldig god farge i forhold til kommunikasjon, ja. Kommunikasjon og kognitive prosesser, tankeprosesser. Altså man reflekterer, ikke sant. Så her er da blått brukt veldig mye inn mot den type kommunikasjonsfremmende aktiviteter.

Hvilken virkning tror du dette rommet har på mennesker psykiske helse?

Eh ... også kan dere jo ... hvis dere krabber inn der, så kan dere da krabbe inn gjennom en sånn blå sansetunnel.

....

Denne tunnelen da ... som dere nettopp krabbet gjennom, den blir jo ofte brukt for kommunikasjon med barn. Det kan være barn som har problemer med å kommunisere i det dagligdagse da, eller ... barn som for eksempel har opplevd noe traumatisk. Vi opplever jo da ... eller pedagogene som er sammen med barna, opplever at når barna er i dette rommet og inni denne tunnelen ... at de lettere klarer å kommunisere og åpne seg på et annet nivå da, for å si det sånn. Ellers ... så er det jo plassert andre former for leker og materialer rundt i rommet her da ... hvor barn kan sitte og leke eller rett og slett bare holde på og allikevel oppnå denne kommunikasjonen med terapeuten da, eller pedagogene.

Hvitt rom

Hvilken funksjon har dette rommet?

Ja, dette er jo det siste rommet da ... og også det største rommet. Det går rett og slett på den rent popularitetsmessige altså. Vi merker at flere liker dette rommet og det er derfor størst. Så rommet her er jo hvitt da, hvite vegger, hvite tak, hvitt interiør. Så her inne får man en litt sånn ... ja, hva skal man si, svevende følelse da, kanskje. Ja. Så dette rommet er et rent avslappingsrom da ... eller døserom, som vi kaller det, ikke sant.

Hva ønsker dere å oppnå med de romlige og visuelle virkemidlene?

Dette rommet er jo delt opp i to ulike soner. Sånn at man kan ligge oppi her også kan man henge i hengekøya der borte, uten å forstyrre hverandre visuelt sett. Du kan på en måte få din egen individuelle opplevelse. Og det er jo det som er viktig her ... her må hvert rom tilpasses den enkelte. Sånn at her må du på en måte sjøl finne ut av hvem du skal være sammen med, og i forhold til hva er det vedkommende har behov for. Og hvordan på en måte vedkommende liker det, eller det, eller det, ikke sant. Vil du ikke være i det gule rommet, så skal du ikke være i det gule rommet, ikke sant.